

Єднаймося в Просвіті!

На чужині не ті люде –
Тяжко з ними жити!
Ні з ким буде поплакати,
Ні поговорити!

Тарас ШЕВЧЕНКО

№ 22 (333)
2 червня 2011 р.

Тижневик «Галицька Просвіта» * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзєбчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма «ЛІК» * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського, 18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ДУХОВНЕ

НЕБЕСНИЙ ЦІЛИТЕЛЬ

Його появи чекали багато століть. Із покоління в покоління переповідали, що Він обов'язково прийде, і цим підтримували й зміцнювали віру. Важкі хвороби прогресували з роду в рід і вразили майже всіх. Люди усвідомлювали й визнавали цей важкий стан і добре розуміли, що власними силами їм ніколи не вилікуватися.

Аж ось прийшов Небесний Лікар. Три роки Він зціляв недуги і навіть воскрешав померлих. А робив це все тому, що безмежно любив люде, особливо недужих, немічних, нещасних. За це із заздрості й злоби Його вбили інші земні лікарі. Вони першими мали б Його прийняти, визнати й навчитися від Нього єдиної правильної небесної науки лікування і оздоровлення хворих. Та, маючи повноту влади над життям і смертю, Всесильний Ціли-тель на третій день воскрес.

Сорок днів з'являвся Він своїм учням, скріплював їх духом, бадьорив, наставляв і готував, щоб вони продовжили Його місію на землі.

А на сороковий день після Воскресіння, перед поверненням на небо, Небесний Цілитель повелів своїм учням іти по всьому світу вчити й оздоровляти всіх. Він передав їм всеприможну силу й обіцяв постійну підтримку і свою невидиму присутність, яку засвідчували явні знаки. Так, учням не шкодили ні смертельні укуси зміїв, ні отруєні напої. Їм підкорялися сили природи, на їхнє слово відступали всякі хвороби і сама смерть.

На шлях здоров'я, не лише тимчасового короткотривалого земного життя, але й на всю вічність, наvertsалося все більше і більше людей. При тому рецепти ліків були надзвичайно прості. Потрібно було лише повністю довіритися методу лікування Небесного Цілителя, щиро визнати свій хворобливий стан, омитися й очиститися у воді в ім'я Творця світу. Та щоб після зцілення знову не захворіти, земні лікарі причащали за наукою Небесного Лікаря – Його ж Святим Тілом і Кров'ю.

Слава про Небесного Цілителя поширилася по всій землі. Про Нього чи не на всіх мовах світу написано найбільше книг. На Його честь на всіх континентах зведено пам'ятники. Він надихав багатьох видатних письменників, поетів, художників, скульпторів, архітекторів... Його життя стало предметом досліджень знаних науковців і навчальних закладів. А Він просив тільки про одне – змінити свій спосіб життя. Це – основа Його науки, яку неперевершений лікар проповідував усно. Дещо пізніше, коли Учитель повернувся на небо, її записали Його учні й зібрали в одну Книгу. В ній – побажання, поради, настанови, заклики, перестороги, накази, закони тощо. Це – Книга спасенних рецептів профілактики, оздоровлення і зцілення від усіх недуг і хвороб. Воістину, вона стала найбільш шанованою Книгою у світі. В ній Він наголосив, що єдиний спосіб оздоровлення – це життя в душі та істині.

Перші учні з щонайбільшим старанням звершували все, як учив їхній Небесний Учитель. Вони свідчили основні ознаки здоров'я: простоту, скромність, убогість, лагідність, щирість, доброту, миролюбність, дружелюбність, співстраждання, жертвність, а найголовніше – любов між собою. Тільки вона, як вчив їхній Наставник, визначає, хто Його учень. Із часом про це стали все менше говорити. Важливо було правильно, згідно обряду, традиції, чину, приписів, канонів і уставу сповнити відповідний сеанс лікування.

Та найважливішою, за висловлюванням великих аскетів, є любов, що вища від молитви, посту і уставу. Власне вона найбільшою мірою зцілює і спасає. Небесний Учитель говорив про молитву-благання з чистого і цілого серця. Та чи молимося ми так сьогодні?

Перед вознесенням на небо Великий Цілитель обіцяв знову прийти на землю і пророоче мовив: «Коли прийду, чи знайду здоровий спосіб життя?»

А як говорили багато Його добрих послідовників, в останні часи буде формальне сповнення лікувальних сеансів, та не матимуть вони цілющої сили, бо не буде змагання до здорового способу життя в душі та істині.

Тож тепер і ми чекаємо й просимо: «Прийди, Господи, і спаси нас!»

Михайло МЕЛЬНИК, протоірей

ДЕНЬ ГЕРОЇВ

ВИКОНАТИ ЗАПОВІТ

Урочисте віче з нагоди Дня Героїв, на якому були присутні ветерани ОУН-УПА, представники обласної та міської влад, молодь, громадськість, відбулося в Івано-Франківську.

Промовці – голова обласної ради Олександр Сич, заступник голови облдержадміністрації Роман Струтинський, голова Братства ОУН-УПА Карпатського краю Федір Володимирський,

голова ОО КУН Богдан Борович та інші наголошували, що День Героїв «має особливу вагу не лише для галичан, але й для всіх українців», адже вшановуємо тих, хто в різні часи боровся за наближення незалежності, примноження слави рідної землі, віддаючи життя за волю України. Наші попередники заповіли сучасному поколінню «збудувати незалежну міцну, заможну» державу.

ВШАНУВАЛИ БОРЦІВ

Концерт-реквієм, організований місцевим осередком «Просвіти», був присвячений тим, хто віддав своє життя за волю України, відбувся в селі Голин.

20 травня 1941 року за активну просвітянську діяльність, любов до рідної мови, пісні, шанування українських звичаїв і традицій, боротьбу за волю України Станіславським судом було засуджено 14 голянів: **Василя Данилюка, Василя Розвору, Григорія Олексюка – до розстрілу, Миколу Барана, Степана Івахнюка, Петра Матрофайла, Івана Мельника, Івана Псюка, Івана Ярему, Миколу Мазурика, Миколу Качуку, Миколу і Михайла Яремів, Володимира Мудрецького – до різних строків позбавлення волі.** Останній, відбуваючи покарання, помер у тюрмі № 2 Челябінської області 9 квітня 1943 року, а про інших донині немає жодних відомостей.

Панахиду біля пам'ятного знака голянським патріотам-активістам, знищеним червоном тоталітарним режимом, відправив парох села Голин отець Володимир.

Про трагічні для голянів часи розповіла заступник голови Калуського міськрайонного об'єднання товариства «Просвіта», голова Калуської районної організації «Свобода» Оксана Тебешевська, а молоді просвітняни Христина Качак, Ліля Ляхович, Марія Романишин, Катерина Носенко прочитали власні поетичні рядки про героїв-односельців.

Народний аматорський хоровий колектив Голянського НД (художній керівник – Ольга Кінащук) виконав пісні «Христос воскрес» і «Молитва за рідний край».

Смуток втрати рідних і радість від того, що їхня мрія – самостійна

і незалежна Україна збулася розділили народна аматорська чоловіча хорова капела «Червона калина» Народного дому обласної «Просвіти». До глибини душі схвилювала присутніх чудова танцювальна композиція «Біль України» хореографічного колективу «Лілея» (художній керівник – Тетяна Багринівська).

До праці в ім'я України закликала поетеса Ганна Дорошенко, дружина репресованого, колишнього голови Івано-Франківської спілки письменників України Ярослава Дорошенка. Свої пісні у вінок пам'яті про патріотів-просвіт'ян впустили й учасники голянського жіночого ансамблю «Барви осені» (керівник – Віра Тиж).

Про події 70-річної давнини у Голяні, розшуки репресованих, клопотання про їхню реабілітацію розповів просвіт'янин, голова районної організації Народного руху України Дмитро Жекало.

Хвилюючими й болючими були виступи родичів знаних патріотів Марії Мельник, Розалії Голянської, Олени Матрофайло, Ярослави Лесюк, Ганни Олійник.

Голова осередку «Просвіта», директор місцевої школи Микола Солдат повідомив присутнім цікаві факти з діяльності голянських просвіт'ян у передвоєнні роки, зачитав уривки з просвіт'янського щоденника середини 30-их, подякував добродіям Наталії Дубровній, Миколі Гурману, Степанові Матрофайлу, Оксані Коник за матеріальну підтримку заходу, усім, хто долучився до вшанування пам'яті борців за волю України.

Мар'яна ТИМКІВ, просвіт'янка, учитель української мови і літератури Голянської ЗОШ І-ІІІ ступенів

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка вітає просвіт'янина

Нестора МАРТИНЦЯ

з присвоєнням йому звання «Заслужений діяч естрадного мистецтва України» за вагомих успіхів на пісенно-творчій ниві та активність у громадському житті. Бажаємо невичерпного джерела творчої снаги та щедрих пісенно-сценічних ужинок.

Від імені Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

* * *

Талановиту співачку, солістку Народного дому «Просвіта», учасницю народного жіночого вокального ансамблю «Квіти ромену», добру і чуйну людину, активну просвіт'янку

Людмилу БУЛІЄНКО

вітаємо з днем народження.

Зичимо жіночого і материнського щастя. Даруйте людям надалі насолоду своїм чарівним співом. На многії і благі літа.

З любов'ю і повагою учасниці народного жіночого вокального ансамблю «Квіти ромену», а також голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

НА СПОЛОХ!

В ОДЕСІ ЗААРешТУВАЛИ ЖУРНАЛІСТА

27 травня 2011 р. на вулицю Р. Кармена, 10 о 5:30 приїхала бригада міліції і почала обшук у квартирі українського журналіста Богдана Осинського. Постанову про обшук підписав суддя С. Журік, як видно, на вимогу слідчого Бабаєва, який розслідує справу про спробу підпалити 20 січня 2011 р. місцевий офіс регіонального Троє «пошуковиків» на чолі з лейтенантом Олександром Івановим три години робили обшук. Забрали комп'ютер і всі носії, вишиванку.

Самого Богдана Осинського повели до Малиновського райвідділу. Варто нагадати, що перед Днем Перемоги у прямому ефірі ТК АТВ Богдан Осинський доводив неправомірність вившування червоного прапора. Його опонентами були депутат ВРУ, комуніст Царьков, і кримський «руснак-єдинщик», який через два дні повіз прапор до Львова. Товариш Царьков у прямому ефірі погрожував – чула вся Одеса – Богданові, що він ще поплачеться. З усього видно, що чекати довелося невдовго.

Олександра РІЗНИЧЕНКО, двічі репресований, письменник

КОМЕНТАР:

ТАРАСЮК ВВАЖАЄ БЕЗЗАКОННЯМ ЗАТРИМАННЯ ЖУРНАЛІСТА ОСИНЬСЬКОГО

Лідер Народного руху України Борис Тарасюк вважає актом «беззаконня» скоєне міліцією затримання 32-річного одеського журналіста Богдана Осинського.

Коментуючи цей факт на зустрічі з журналістами, голова парламентського Комітету з питань європейської інтеграції зазначив, що «обшук на квартирі й затримання журналіста в Одесі не може не викликати занепокоєння. Особливо коли це виглядає як помста за правдиве слово, за певну позицію представника ЗМІ. Тому вважаю, що відповідальність за це повинно лягати на нинішню владу».

Лідер НРУ також не виключив, що затримання пов'язане з тим, що журналіст Б. Осинський не приховує своїх патріотичних, державницьких позицій. А ми ж пам'ятаємо, нагадав народний депутат, що не так давно в Одесі «вбили студента Максима Чайку, який відстоював українську національну ідею і став на захист української мови», а виконавців та замовників злочину не знайшли й не покарали.

«ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА» – ДЛЯ КОЖНОГО ОСВІТА ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТ'ЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Вона й надалі працюватиме на національно-просвіт'янську ідею, для реалізації тих сподівань, на які чекає українство.

І для того, щоб мати надійного провідника у сучасності і в майбутнє, передплатити «ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без вартості оформлення):

на місяць – 3,38 грн., на півроку – 20,28 грн., три місяці – 10,14 грн., на рік – 40,56 грн.

ТАК ДУМАЮ

ЛЮСТРАЦІЯ. У ЯКИЙ СПОСІБ?

Зважаючи на те, що тема люстрації і її проведення в Україні в двадцять років незалежності знову привертає увагу – до чого ймовірних причин того, що маємо сьогодні і чого позбулися інші. Вирішувати це, на мій погляд, має сам народ, виборці повинні визначитися, чи закріплювати таке положення в законодавстві. Бо, кажуть, народ наш, суспільство не готове до останнього – до того, щоб провести люстрацію, як в інших країнах. Та і багато ще вчорашніх партійних, комсомольських функціонерів, працівників КДБ, МВС часів Радянського Союзу у всіх коридорах влади, на всіх її гілках. Тож варто запитати у народу, яка буде його воля, примусити самих кандидатів, партії замислитися, кого пропонувати виборцям. Бо з минулими варто боротися спільними силами. Зокрема, у такий спосіб (починаючи вже з 2012 року): робити такий вибір і визначення, голосуючи чи ні за кандидатів у Президенти, голів міст, депутатів рад усіх рівнів, які в обов'язковому порядку мають вказувати, чи працювали вони в часи СРСР в партійних органах, органах комсомолу, органах КДБ чи МВС. Ці відомості в короткому навіть вигляді («Так» чи «Ні») мають бути вказані в бюлетенях кандидатів у мажоритарних округах. В загальнодержавних округах при пропорційній системі в партійних списках кожен кандидат також має відповідь, чи працював, а відомості вказуються в бюлетенях проти прізвищ першої п'ятірки і загальна кількість «Так» від числа всіх кандидатів за партійним списком (наприклад, 55 із 425).

Внесення таких змін і вимог у законодавство про вибори бажане, бо саме обговорення пропозицій у комітеті Верховної Ради, в сесійній залі, в ЗМІ, проведення соціологічних опитувань навіть у разі неприйняття їх дасть напрямок суспільної думки, примусить думати над цим виборців і самих кандидатів, партії, чи варто світити своїм минулим, чи краще залишити його там, де воно є, і не тягти минуле в майбутнє. Тож будемо сподіватися, що народні депутати, насамперед, українці за національністю, сприймуть такий початок люстрації і, беручи за пріоритети суспільні, державні інтереси, а не інтереси партій, фракцій, внесуть такі зміни в законодавство про вибори.

Леонід ПІНЧУК, м. Миколаїв

ВИЗНАННЯ

ВДЯЧНІСТЬ І ШАНА

Відповідно до Указу Президента України шістдесят жінок Івано-Франківщини «за материнську самовідданість, народження, зразкове виховання дітей та забезпечення умов для їхнього всебічного розвитку» отримали почесне звання «Мати-героїня».

З них тридцять чотири жінки мешкають у Тлумачському районі, дванадцять – у Надвірнянському, вісім – у Рогатинському, двоє – у Надвірнянському, стільки ж жінок – у Тисменицькому, одна – у Верховинському та одна жінка – у Рожнятівському районі.

Одинадцятьом дітям подарувала можливість жити й творити Ганна Мазурик із с. Делева на Тлумаччині. Десятьох дітей виховує її онука Ганна Ковбас. Восьмеро дітей виводить у широкий світ жителька с. Назавізів Надвірнянського району Марія Гурмак. Лідія Хилик – матір восьми дітей. Родина мешкає у селищі Брошнів-Осада на Рожнятівщині.

Вдячність і шана таким матерям.

ПРОБЛЕМА

СЛАНЦЕВИЙ ГАЗ: ДОБУВАТИ ЧИ НІ?

ЦЕ ПИТАННЯ РОЗГЛЯНУЛИ НА СПІЛЬНОМУ ЗАСІДАННІ НА ПРИКАРПАТТІ ДЕПУТАТСЬКІ КОМІСІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ, ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ Й ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСНИХ РАД.

Тема засідання потребувала такої зустрічі. Адже йшлося про наміри Уряду розпочати за інвестиційної підтримки іноземних енергетичних компаній видобуток газу зі сланців у так званій Олеській зоні, яка охоплює частину територій наших областей. І члени постійних депутатських комісій з екологічних питань всебічно розглянули не тільки перспективи такої справи, а й застановилися над можливими негативними наслідками для довкілля.

Про результати попередніх наукових досліджень, які провела група українських учених, доповідав завідувач кафедри польової нафтогазової геофізики Івано-Франківського НТУНГ, доктор фізико-математичних наук Олександр Петровський. І присутні погодилися з ним, що той промисел може мати неабияку економічну вигоду як для західних регіонів нашої держави, так і для всієї України. Не викликає сумніву, що

сланцевий газ власного видобутку зменшив би нашу залежність від закордонних енергоносіїв. І в цьому імпонував наведений приклад США, де завдяки сланцевому газу не лише припинили імпортувати блакитне паливо, а й уже готові ділитися ним з іншими країнами. У Польщі провідні газодобувні компанії світу власним коштом ведуть масштабну розвідку сланцевих покладів і бурять свердловини, активно готуючись до промислового видобутку енергоносіїв з них.

Однак під час обговорення таких перспектив виокремилася й декілька істотних питань виробничого, екологічного та правового характеру, ризики від розробки тих корисних копалин, які можуть мати незворотні наслідки і для довкілля, і для людей.

– Безперечно, видобуток сланцевого газу може стати перспективною альтернативою в розвитку української енергетики, що зміц-

нить енергетичну безпеку держави, – зазначив голова Івано-Франківської обласної ради Олександр Сич. – Та водночас у нас виник і ряд застережень. Скажімо, вимагаючи від обласних рад погодження на використання відповідної території, Мінекології не дає нам детальної інформації про можливі екологічні ризики від видобування газу зі сланців. А вони, на наш погляд, можуть бути доволі великими. По-друге, спонукуючи нас погодитися з тими намірами, в Мінекології зарозумовляються ввести наших представників до складу міжвідомчої комісії, яка координуватиме ту роботу, і ця відмова суперечить чинному законодавству. Ми виробили і пропозиції про зміну порядку надходжень від земельної ренти за користування надрами – вимагаємо збільшення відрахувань на користь місцевих громад. І поки ми не одержимо відповіді на всі наші застереження, доти депутати своєї згоди не дадуть. Узагалі, ви самі

чули, що під час нашого спілкування з науковцями в контексті ймовірних екологічних проблем від видобутку сланцевого газу прозвучало більше запитань, ніж відповідей. Фахівці не могли відповісти чи не на кожне серйозне запитання з того приводу.

В такому ж дусі висловився й голова Львівської обласної ради Олег Данькевич, і Тернопільської облради Олексій Кайда.

Депутатські природоохоронні комісії трьох обласних рад також визначили спільні завдання і заходи щодо збереження природних екосистем та розвитку туризму в Дністровському каньйоні. Як заявили голови обласних рад, на Прикарпатті відбулася з цього приводу тільки перша спільна робота керівників і депутатів представницьких органів наших регіонів. Надалі – не лише засідання комісій, а й можливі спільні дії сесії трьох рад.

В. М.

ОБУРЕННЯ

ВІД ДОБРА ДОБРА НЕ ШУКАЮТЬ, або Заробляємо чи втрачаємо...

«...Чого ви тут сидите і плачете над тими, хто за кордоном? Нічого за ними платати, бо якщо їм там було зле, то вони би туди не рвалися...», – ці слова неначе батогами вдарили по моему серцю, адже і моя мама теж там, і я точно знаю, що поїхала вона туди не з великого бажання, а через безвихідь.

В квітні в обласному Народному домі «Просвіта» з ініціативи обласної організації «Жіноча громада» відбулося засідання круглого столу на тему: «Заробляємо чи втрачаємо» з проблеми заробітчанив у нашій державі. На цю зустріч були запрошені різні люди: і представники державних структур, і представники громадських організацій, і окремі небадуджі до цієї проблеми громадяни, і, звичайно, самі заробітчани.

Відбулася дискусія про тих, кого скрута й лиха доля погнали заморськими світами. Як представник «Молодої Просвіти» Галицької академії і донька заробітчаники була та ж і я.

Багато чого і доброго, і поганого було сказано на цій зустрічі. Вчителі розповідали, які виникають проблеми і в навчанні, і у вихованні дітей заробітчанив в навчальних закладах; представники

жіночих та громадських організацій обурювалися ставленням продержавних структур до цієї проблеми; самі заробітчани журилися тим, що на рідній землі у власній незалежній державі не мають можливості створити для себе, для своїх дітей і батьків гідне життя і змушені наймитувати у чужинців. Але найбільше мене вразив і обурив виступ представника державної адміністрації. Цитую дослівно: «Оформлення візи і виїзд за кордон не є дешевими і, якщо вони мали гроші на те, щоб виїхати, то не такі вже вони і бідні». Це ж, виходить, що моя мама з доброго дива залишила нас із меншим братиком самих і поїхала за кордон задля власного задоволення?

А чи знають оті дорослі державні дядьки, як страшно ночувати двом маленьким дітям у порожній хаті? І скільки нас, дітей, стають дорослими, не досягнувши повноліття? Чому я в чотирнадцять років, замість розважатися зі своїми однолітками, повинна думати про те, як і чим я маю засадити город і де знайти майстра, щоб відремонтувати пральну машинку. І чому мій дідусь помер, так і не діждавшись своєї доньки? І я не одна така. По Україні

сотні тисяч таких дітей, що при живих батьках змушені жити сиротами. Дехто може подумати, як той владний пан, що за те ми маємо гроші. Але які ж то ласі гроші... Кожна зароблена там копійка зрошена гіркими сльозами. І цими грошима користуємося не тільки ми, родичі заробітчани, а ціла держава. Адже ні для кого не секрет, що дотації заробітчанив нашій державі дорівнюють державному бюджету України.

Я ще не скоро закінчу навчання, але вже зараз зі страхом думаю про це. Тому що знов і знов постає запитання – де знайти роботу?

Отож, шановні владоможці, я вимагаю від вас відповіді, коли нарешті наша держава перестане бути мачухою для своїх громадян, коли ми матимемо можливість гідно жити тут, удома, а не у світах? Маю сумнів, що хтось із вас відповість на моє запитання.

І все ж таки тішу себе надією, що поки я закінчу навчання, в нашій державі щось-таки зміниться на краще. Але...

Марина КАБАЛЬ,

членкиня осередку «Молодої Просвіти», студентка Івано-Франківського коледжу бізнесу та інформатики Галицької академії

ЛІТО-2011

ВІДПОЧИНУТЬ УСІ?..

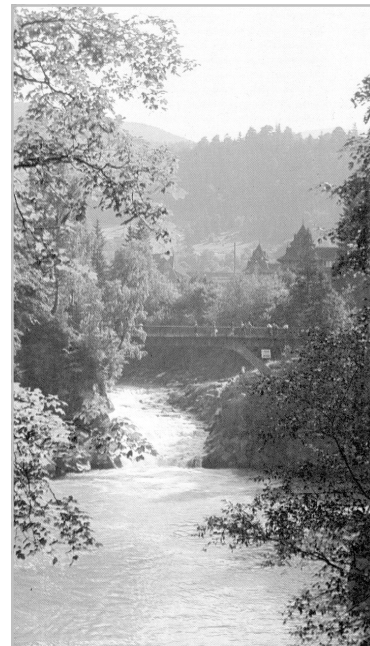
1 червня стартує літня оздоровча кампанія. 475 дітей пільгових категорій з усіх районів та міст Івано-Франківщини за рахунок коштів обласного бюджету поїдуть на першу зміну в оздоровчі заклади області. Днями 95 юних прикарпатців пільгових категорій відбули на IV тематичну оздоровчу зміну «3 днів народження», «Артек» у Міжнародний дитячий центр «Артек» та 39 дітей – у Український дитячий центр «Молода гвардія» на тематичну оздоровчу зміну «Літо твоїх перемог».

Зокрема, у червні діти оздоровлюватимуться в позаміському закладі оздоровлення та відпочинку «Лікувально-оздоровчий комплекс «Прикарпатські зорі» в с. Слобода Коломийського району; у позаміському закладі оздоровлення та відпочинку «Перлина Придністров'я»; в с. Михальче Городенківського району; в позаміському закладі оздоровлення та відпочинку «Лікувально-оздо-

ровчий комплекс «Карпатські зорі» в м. Косів; у лікувально-оздоровчому комплексі «Верховина», що у селищі Верховина.

Водночас сто дітей з Прикарпаття поїдуть на оздоровчий відпочинок у позаміський заклад оздоровлення та відпочинку «Романтик», що у м. Скадовськ Херсонської області. Серед них – 46 дітей-сиріт і ті, що позбавлені батьківського піклування, 30 дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей, 11 дітей, які перебувають на диспансерному обліку, 12 – обдаровані діти та відмінники навчання, 2 – діти-інваліди тощо.

На території Івано-Франківської області працюватимуть 754 заклади оздоровлення та відпочинку, з яких 10 – позаміські дитячі заклади оздоровлення, дитячі заклади оздоровлення санаторного типу, 621 – дитячий заклад відпочинку з денним перебуванням (пришкільні табори), 23 – ди-

тячі заклади праці та відпочинку та 100 наметових містечок.

Н. К.

СВЯТО

БУЛО ВЕСЕЛО І ЦІКАВО

1 червня, в перший день літа, відзначаємо Міжнародний день захисту дітей. Його проголосили ще 1949 року на сесії Міжнародної демократичної федерації жінок. А в 1959 р. Генеральна Асамблея ООН ухвалила Декларацію прав дитини, яка передбачає, що дитина повинна мати право на ім'я, громадянство, користування всіма благами соціального забезпечення. Здавалося б, для чого і від кого дитину треба захищати? Але статистика стверджує, що на планеті щоденно 80 тисяч дітей помирають від голоду в найбідніших країнах Азії, Африки, Латинської Америки. 40 тисяч – від нестачі ліків та медичної допомоги. А в нас щорічно збільшується кількість дітей, які потерпіли від Чорнобильської катастрофи.

Документ, який набув чинності в Україні 1991 року, наголошує, що діти мають виховуватися у дусі взаєморозуміння, дружби й поваги, миру та братерства, а також повинні бути захищені від усіх форм жорстокості та експлуатації.

Щоб цього річце дитяче свято було святковим для всіх дітей, обласна організація «Жіноча громада» й обласна «Просвіта» організували для них біля міської ратуші справжнє свято. Вихованці Центру дитячої та юнацької творчості з різних гуртків на виставці представили мистецтво своїх рук.

Найкращі пісні дітям дарували знані в нашому краї і не тільки юні виконавці Руслана Денега, Назар Петрунів, Оксана Мицикей, Вікторія Петрова, Юлія Мартинець, Тарас Шевць, Мар'яна Процик, Вікторія Бриндзей, дуети «Ерос», «ТАБУ», «Юлі Тан».

А вихованці Клубу спортивно-бального танцю «Діамант», яким керує подружжя Світлани та Володимира Дзюбів, тишили дітей своїми танцювальними номерами.

Зі святом малечу вітали голова обласної «Просвіти», депутат обласної ради Степан Волковецький і голова обласної організації «Жіноча громада» Михайлина Боднар. Дітей закликали радіти життю, бути щирими, привітними, шанувати батьків, любити один одного. Діти також взяли участь у вікторині, розвагах. Їм дарували призи: м'які іграшки, кольорові олівці, книжки, солодощі.

■ КОНФЕРЕНЦІЇ

УКРАЇНА—ВАТИКАН: ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНІ ВІДНОСИНИ

У Національному заповіднику «Давній Галич» провели V Міжнародну наукову конференцію «Україна—Ватикан: державно-церковні відносини в контексті досвіду об'єднаної Європи». Конференція започаткована на Прикарпатті й уже стала традиційною. Місцем зустрічей науковців був Галич, Івано-Франківськ та Рим (а започаткована конференція 2008 року).

Пленарне засідання конференції розпочалося з привітання Олександра Береговського – генерального директора й наукового керівника Національного заповідника «Давній Галич», дійсного члена ІСОМОС, просвітянина. Благословили роботу конференції представники трьох конфесій: декан УГКЦ о. Василь Завірач, декан УАПЦ о. Іван Кузь та декан РКЦ о. Віктор Антонюк.

На пленарному засіданні виступили: кандидат історичних наук, заступник генерального директора Національного заповідника «Давній Галич» з наукової роботи Семен Побуцький («Конституція України та участь українських Церков у президентських виборах 2010 року»); доктор філософських наук, професор, проректор Університету Банківської справи НБУ, посол України при Святому Престолі (2004–2006) Григорій Хоружий («Конкордати як міжнародно-правові угоди Святого Престолу»); доктор філософських наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту філософії ім. Г. Сковороди НАН України Петро Яроцький («Євроінтеграція чи євровідродження: про синтез секулярного і сакрального»); доктор історичних наук, професор Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка Елла Бистрицька («Радянсько-ватиканська протистояння 1943–1948 рр. як чинник активізації боротьби з католиками східнолатинського обрядів в СРСР та країнах Східної Європи»); доктор богослов'я, доктор філософських наук, професор, завідувач кафед-

ри релігієзнавства і теології Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка Свято-слав Кияк («Проблеми державно-церковних взаємин в Україні в контексті II Ватиканського собору»).

Ширше проблематика конференції обговорювалася на пленарних засіданнях наукових секцій: «Релігійні процеси в об'єднаній Європі»; «Європейські моделі державно-церковних відносин. Конкордати як одна з форм унормування (регуляції) взаємин між Церквою та державою. Вплив глобалізації на державно-церковні відносини: український контекст»; «Ватикан і державно-церковні та церковно-етнічні процеси в Україні: історія, сучасний стан і перспективи. Ідеологічні засади україно-ватиканських відносин».

За результатами обговорення ухвалена резолюція. Цей документ констатує: «Сьогодні у багатьох країнах Європи і колишнього СРСР відбуваються процеси згорання демократії та дехристиянізації; стурбованість християнських Церков, а також папи римського цими процесами і його заклик до релігійної Європи підкреслює необхідність подальшого поглибленого наукового розгляду державно-церковних взаємин в Україні у контексті об'єднаної Європи з метою врахування Україною європейського досвіду побудови нової моделі державно-церковних взаємин». Документ закликає і рекомендує продовжити роботу з подолання поширених стереотипів стосовно місця Ватикану в українському суспільстві та утвердженні історичної правди про відносини двох держав, владі всіх рівнів при вирішенні релігійно-політичних питань враховувати історико-релігійні та етнокультурні особливості регіонів України, а також конкретизує завдання Національного заповідника «Давній Галич».

Місцем проведення наступної конференції ймовірно стане м. Харків.

А. Ч.

■ ПРОЧИТАНЕ – ПЕРЕЧИТАНЕ

Саме такими словами починають роздумувати над темою книжки «Нев'януча галузка калини» її автори – академік Володимир Качкан та Олег Качкан.

Хочеться продовжити їхні думки: «мабуть, кожна мисляча людина увіходить у день зі словом. Хтось промовляє перше слово молитви у зверненні до Творця, ...хтось вивершує у власній душі духовний храм...»

І коли людина чинить так, а саме: думає про духовне зростання, то матиме обов'язковий віддачу у новому житті – у розсіянні через слово – знання...»

Тримаю в руках прекрасно видану (в поліграфічному сенсі) книжку, до якої ввійшли студії, розвідки та есеї про малознаних визначних українських літературів та громадсько-культурних і просвітницьких діячів, що свого часу вимушено опинилися поза межами рідного краю. Написані на основі опрацювання архівних та матеріалів періодики й раритетів, студії несуть для нас надзвичайно цікаву інформацію про такі пересічні постаті, як Роман Сембратович, Симон Петлюра, Володимир Целевич, Юрій Липа, Зенон Кузеля, Роман Купчинський та інших. Саме вони своєю невтомною працею збагатили українську культуру й культури інших народів. І нарешті в незалежній Україні розкривається життєдіяльність знакових особистостей української нації та повертається їхній творчий досвід титульної нації.

Починається книжка з великого полтавця європейського рівня Михайла Драгоманова, який, на жаль, обстоював федералізм, але був ученим, активним учасником історико-культурного процесу в Україні другої половини ХІХ століття. Відвідавши у Почаєві лавру, М. Драгоманов захопився шедеврами архітектурного ансамблю, стародруками ХVІІ ст. Написав багато книг на релігійні теми: «Думки християн про царство Боже і царство небесне», «Премудрість Соломонова»... Остання книжка є своєрідним і безцінним етнокультурним джерелом до пізнання звичаїв, традицій, багатьох народів світу. Як писав автор: думка

«ЯК МНОГО СЛОВО ВАЖИТЬ...»

про поступ тим корисна, що вона пояснює усе минуле, теперішнє і майбутнє життя всього роду людського, дає міцний ґрунт для праці кожної людини, навчає людей ніколи не тратити надії на кращі часи і єднатися для спільної праці.

Галичани! Як актуально це сьогодні! Або ще... «неволення будь-якої віри приносить тій чи іншій суспільності, тому чи іншому народові лише поневолення, приниження, нищення як духовне, так і фізичне».

Серед тих, до кого історики літератури мають неабиякий обов'язок, Катря Гриневичева – визначна інтелектуальна постать, поетеса нашої драматичної історії, незрівняний літописець доби формування української нації княжих часів, безпосередня учасниця й художня інтерпретаторка подій могутнього періоду національно-визвольних змагань у роки світових воєн.

Катерина народилася у Винниках, але ще трирічним дитям переїхала з батьками до Кракова. Здавалося, що родина Банахів серед польського моря у Кракові зденационалізується. Тані, у 1894 р. в Кракові відкрили філію «Просвіти». В один із днів до сім'ї Гриневичів з'явився В. Стефанік і попросив виголосити «Каменярі» І. Франка.

Вийшовши заміж за пана Гриневича, повернулася до Львова. По кількох роках перебування у Львові й пильному вивченню словника Є. Желехівського і після скомпонування книжечки для «Просвіти», вона вперше зважилася на віршування.

Вже як редактор дитячого журналу «Дзвіночок» Катря розвиває тему патріотизму молоді, виховання її тільки любов'ю.

Катря Гриневичева разом із сім'єю в час літніх вакацій неодноразово бувала у Підлютому, що в Рожнятівському районі, у дібрах Андрія Шептицького. Митрополит цікавиться не тільки літературною творчістю Катрі, але її приватним життям. А її сини пішли в січові стрільці. Старшого, Володимира, більшовики вивезли у концтабір під Москву, а молодшого, Ярослава, ті ж визволителі розстріляли.

Своїми історичними книгами «Шоломи в сонці» та «Шестикрилець» Катря Гриневичева заповнила глибоку прогалину в українському художньому історичному повістарстві. До повної характеристики цієї творчої особистості слід додати, що вона була членом видавничої комісії товариства «Просвіта».

Наступним, хто засвітився яскраво і згас раптово, був Роман Сембратович. Перший професійний український журналіст у чужинській пресі, публіцист, редактор, видавець, суспільно-культурний і громадсько-політичний діяч (календар товариства «Просвіта» за 1907 р.) Роман розвинув в українській гімназії в Перемишлі непересічний організаторський талант, гуртував навколо себе радикально налаштовану молодь, відкривав у довколишніх селах читальні «Просвіти». Він був переконаний, що чужинці нічого не знають про корінну націю, її історію та провідні рухи. Тому робив усе, щоби засобами друкованого слова нести читачеві історичну правду про етнос. Найбільший успіх мала його книга «Polonia irredenta» (1903), в якій автор порушує проблеми українців. Листувався з багаторічним головою «Просвіти» Юліаном Романчуком.

Своєю невтомною працею він добився того, що міжнародний суд у Гаазі засудив Валуєвський указ 1876 і зобов'язав Росію змінити державну політику в цьому напрямі. Де ви, такі стійкі українські інтелігенти, зараз?

У зв'язку з неможливістю переказати нариси про інших видатних галичан – таких як Зенон Кузеля, Ярослав та Святослав Гординські, Осип Назарук, Володимир Целевич, Роман Купчинський, Юрій Шкрумеляк та інші просимо читачів простудіювати цю коротку історію розвитку галицької культури та громадсько-політичних рухів.

Попри прикрі редакторські неточності, книга цікава й особливо потрібна молодим науковцям, політикам, аспірантам, педагогам та історикам культури.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

СПОГАДИ

(Продовження. Поч. у № 21)

Щасливе дитинство тривало до 1939 року, до початку німецько-польської війни. А далі – окупація Галичини більшовицькими загарбниками. Вакації я провела з матір'ю і татом у селі Тулукові у рідних...

1 вересня 1939 року – світова війна. Політично грамотні українці вказували на вибух війни між Німеччиною і Польщею. Польська поліція почала арешти українських активних діячів по селах і містах Західної України. В'язнів зі всіх тюрем вивозили до концтабору в Березі Картузькій. Та ніхто не знав про угоду між Німеччиною та СРСР...

Львів був зайнятий 17 вересня 1939 року. Дуже скоро мешканці Львова та всієї Галичини познайомились з новою владою, яка методом арештів і репресій взялась перевиховувати українців. По селах і містах винищували книжки, всю історичну і релігійно-художню літературу, звільняли людей з роботи, викривали громадські патріотичні організації, товариства. Свідомих людей брали на облік, а невдовзі почались арешти і масові депортації у Сибір. Арештували всю українську інтелігенцію: священиків, підприємців, студентів, почалась трагедія, яка не оминула і нашу родину. Видавничтво «Рекорд», яке було власністю мого батька, було зліквідоване. Вся видавничча продукція була знищена, спалена дисценту, а озвірілі енкаведисти ростили по місту й шукали великого злочинця – власника видавничої справи Миколу Ліщука.

Мій тато змушений був переховуватись, зрештою, як і багато

інших власників видавничих підприємств, які не виїхали за кордон. Маму мою шантували працівники відповідних органів, часто вривались додому, робили обшуки і погрожували розправитись з нами. Поневіряння батька тривали від вересня 1939 до квітня 1940 року. Захворівши, батько не міг більше скитатись, а повернувшись додому, став жерт-

небажані переїзди. Відділ радянської освіти скасував наше право іти в наступний клас і нас ще один рік залишили у другому класі. У класах познімали святі образи, до яких ми молились перед початком навчання, натомість повісили портрети кривавого садиста – батька всіх народів. Нам, малим дітям, довелося витримати нелегкі випробування – забо-

побачили, перевершила всяку уяву і сподівання. Людський розум не в змозі того всього передати. Все тюремне подвір'я було встелене трупами з розтрощеними черепами, побитими, скривавленими тілами. Рідним важко було впізнати розбиті обличчя без носа, вух, очей, з відрізнаними язиками. Крім цього, упорядники все виносили й виносили на подвір'я

міжнародного суду КПРС. Головою комітету обрали народного депутата Левка Лук'яненка, а його заступниками – професорів Степана Павлюка та Івана Біласа. Однак і досі нічого не зроблено. І сьогодні в незалежній українській державі існує ворожа нам комуністична партія зі своєю злочинною антилюдською ідеологією.

Та повернімося у минуле. Німці вступили на українську землю як

УСЕ ПЕРЕЖИТЕ — З НАМИ...

ПРО ЖИТТЯ ПІД ОКУПАНТОМ І БОРОТЬБУ З НИМ ЗГАДУЄ ІРИНА СТРОЦЬКА

вою більшовицького терору. 4 квітня 1940 року відійшов у небуття ще один син своєї землі – справжній патріот України.

«Відлетіла птахою пісня в небеса,
Залишилась нам лиш молитва свята».

Згадуючи батька, мама не раз розповідала про його неспокойне, але цілеспрямоване життя.

З приходом більшовиків у Західну Україну 1939 року змінилася система освіти. Так, товариства «Рідної школи» були ліквідовані, а замість них були утворені школи більшовицького зразка. Наших учителів звільнили з педагогічної праці. Їх замінили радянські вчителі, які приїхали зі Сходу. Директора нашої школи арештували в 1941 році і замордували в тюрмі. Нас, малолітніх учнів, у примусовому порядку долучали до піонерської організації. Ми не корилися, бунтували, соромились прилюдно носити галстук, одягали його перед приходом до школи. За це нас учителі карали, понижували оцінки з поведінки та з усіх предметів. В школі відбувались

ронею ходили до церкви, паплюжили все національне, рідне, близьке. Радянська влада жорстоко тріла нашу чисті дитячі душі жалом страху. Та ще страшніше було попереду, коли 22 червня 1941 року почалась німецько-російська війна.

Перші німецькі бомби, що падали на Львів, були великої сили. Вони зловісно потрясли мурами. Всі мешканці нашого будинку, і я з матір'ю, перебували в сховищі, яке знаходилось у підвальному приміщенні.

Червоні хаотично відступали, а за той час енкаведисти жорстоко розправлялись із в'язнями, якими були переповнені тюрми.

Шойно бомбардування стихло, люди повиходили на світ Божий. У той час маскалі з поспіхом відступили, а німці ще не увійшли. Настало тимчасове безвладдя і люди з навколишніх будинків, як і моя мама з сусідкою, побігли до тюрми, що була на вулиці Лонцького, в надії зустріти своїх рідних живими. Але картина, яку вони

трупизі камер. Їм промивали обличчя і складали у штабелі для упізнання. Червоні кати «працювали» не лише вдень, але і вночі. Про це свідчить багато запалених свічок у камерах і калюжі крові. А вже була війна і світла практично не було, та це їх не зупинило. Вони все робили при свічках. Мучили наших людей без суду. Такі страхотні відбувалися по всіх містах Галицького краю. Більшовицькі лиходії знищили сотні тисяч невинних людей. На підставі цих трагічних подій, зібраних світлин відразу був створений документальний фільм ГПУ («Главное политическое управление»), на який учнів усіх шкіл організовано водили учителі. Цей фільм, а також мамині розповіді як очевидця – і досі перед моїми очима.

Та ось тепер, з відстані майже сімдесяти років, усе думаю, чому не покарані більшовицькі кати, чому не віддані Нюрнберґ-2, про який ще 1996 року мовилося у пресі. Що в Києві створений національний комітет з організації

повноправні господарі. Вони не визнавали прав і законів корінного населення, вважали, що українці – нижчого сорту.

Коли 30 серпня 1941 року Ярослав Стецько, заступник Степана Бандери, проголосив відновлення незалежності України і сформував Правління держави, то Гітлер і його уряд не визнали цей акт. Степана Бандеру і багатьох членів ОУН заарештували й запероторили у концтабір. Німецькі окупанти боялись української самостійності. Їм дуже хотілося самим розпоряджатись багатством України, тому вони дуже швидко ліквідували організаційні початки нашої державності. Та народ не спав! Під проводом прем'єр-міністра Ярослава Стецька і багатьох інших керівників українських революціонерів ОУН зразу ж поєднала проти гітлерівців активну, спочатку підпільну, а восени 1942 року – повстанську боротьбу.

(Далі буде)

ЗНАЙ НАШИХ

ТВОРЧИЙ ВЕЧІР

заслуженого діяча естрадного мистецтва України Нестора Мартинця відбувся в селі Космач Богородчанського району, де проживає винуватець торжества.

В переповненій залі місцевого Народного дому пісні на слова Н. Мартинця, музику до яких написали композитори Ірина Войток, Василь Григорук, виконували лауреати Всеукраїнських та Міжнародних конкурсів Оксана Сливка, Оксана Микицей, Зоряна Рощук, Юліана Мартинець, Христина Олексин, Ярослав Бурлачук, Хрінка Печарська, гурт «Старунці». Усі земляки тепло і щиро вітали Миколу Симчица.

ПОВЕРУЛИСЯ
З НАГОРОДАМИ

21 та 22 травня в славному місті Густині Тернопільської області проходив Всеукраїнський фестиваль мистецтв «Пісенні Медобори-2011». У ньому активну участь взяли виконавці з Прикарпаття.

Зокрема, Оксана Микицей з піснями «Квітка любові» та «Любити ніколи не пізно», Вікторія Петрова з піснею «Хатина» зайняли перші місця, а Юліана Мартинець із піснями «Доброта» та «Землі ніхто не вибирає» – друге місце.

До речі, слова до цих пісень написав заслужений діяча естрадного мистецтва України, просвітянин Нестор Мартинець, а музику – композитор Ірина Батюк.

Микола СИМЧИЦ, член НСЖУ

МИ – У СВІТІ

У м. ЖЕШУВ (Польща) ВІДБУВСЯ VI ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КУЛІНАРНИЙ КОНКУРС, ОРГАНІЗАТОРОМ ЯКОГО ВИСТУПИЛА СПІЛКА ШКІЛ ГОСПОДАРЧИХ. ЗОЛОТИМ ПЕРЕМОЖЦЕМ ПОВЕРЛУСЯ З НЬОГО ДЕЛЕГАЦІЯ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО ВПУ ГОТЕЛЬНОГО СЕРВІСУ І ТУРИЗМУ, ЯКУ ОЧОЛЮВАЛА КЕРІВНИК НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВІРА КУЗНЕЦОВА, А ТАКОЖ МАЙСТЕР ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЛЕСЯ ДАВИДЕНКО.

ПЕРЕМОЖЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО КОНКУРСУ

Безпосередніми учасниками конкурсу були учні випускних груп Станіслав Кривошеєв та Уляна Драгинич.

Змагання відбувалися в рамках Міжнародної екологічної виставки «Екологічний смак». Її мета – стимулювати і розвивати європейське кулінарне мистецтво, поширювати й пропагувати натуральну сировину і традиційні методи її виробництва.

– У змагання брали участь команди зі Словаччини, Чехії, України та Польщі. Після презентації навчальних закладів відбувся конкурс із приготування гарячої закуски з екологічно чистих продуктів, – розповіла директор училища В. Кузнецова. – За справу взялися учасники нашої команди – учні випускних груп Станіслав Кривошеєв та Уляна Драгинич. Зауважу, що організатори пропонували чотири обов'язкових компоненти, а решта – майстерність, фантазія, вигадка у приготуванні, подача страви...

І в цьому нашим землякам не було рівних. Вихованці училища використали набуті професійні знання з кулінарії, вдаючись до принципів естетики, гармонії, аранжування у кулінарному мистецтві. Міжнародне журі присвоїло команді Івано-Франківського ВПУ ГСІТ у складі Станіслава Кривошеєва та Уляни Дра-

Делегація училища на відкритті конкурсу

гинич перше місце. Вони нагороджені дипломом, золотими медалями й подарунком – набором сучасних ножів для кухні. А училищу за виховання таких майстрів вручили музичний центр.

Вікторія ШИЙКА,

методист Івано-Франківського ВПУ ГСІТ

ТЕАТР І ЧАС

ЗА ЛАШТУНКАМИ МИСТЕЦЬКИХ ЧАР

ДО ІСТОРІЇ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНСЬКИХ ТЕАТРИВ 20-их РОКІВ МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ

(Продовження. Поч. у № 20, 21)

ВІД ПОКУТТЯ ДО ЛЬВОВА І НАЗАД

...На побут до Галичини М. Орел-Степняк прибув із Кам'янця-Подільського (1919), де він обіймав посаду директора й режисера Українського державного театру. Свою національно-патріотичну мистецьку діяльність він розгорнув на Покутті – у Коломиї, Косові, на Снятинщині. У 1919–1921 рр. він очолював театральну трупу, що прибрала собі назву Театру Миколи Орла-Степняка. Як організатор і режисер аматорських театральних гуртків при українських товариствах діяв в околицях Кут; якийсь час постійним осідком його театральної трупи, де співрежисером М. Орла-Степняка був відомий актор і режисер Амвровій Маруценко-Недоля, було село Видинів на Снятинщині. Під час мандрівних вистав Коломиїною діяльністю театру М. Орла-Степняка опікувався Руський жіночий кружок у Коломиї – його діячки Олена Кисілевська, Наталя Чайківська, Олена Витвицька, Стефанія Чубата, Ольга Пйотровська, Марія Білосор.

Завдячуючи опікунству галицько-української громадськості театр М. Орла-Степняка мав власне театральне вбрання й бутафорію. В його складі виступали відомі актори з Великої України – Г. Борисоглібська, Л. Кривицька, Олена Голіцинська, Г. Мінченко-Сіятовський. Під час побуту на Покутті М. Орел-Степняк займається перекладами драматичних творів, зокрема з російської мови на українську: п'єси в 4-ох діях «Дядя Ваня» і «Три сестри» Чехова, комедії «Скарбове мешкання» і «Змійка» Рішкова, драми «Діти Ванюшина» Найдьоннова, «Без вини винні» Островського та інші. А згодом, 1924 р., «Театральна бібліотека» видавництва «Русалка» видала його драматичні твори: «Ніч під Івана Купала» (у співавторстві з М. Старицьким) – п'єсу на одну дію і сценічну картинку «У Різдвяну ніч».

Покутський період театру М. Орла-Степняка історики-театрознавці називають таким, що «...позискав собі широкі симпатії у нашого громадянства». Однак, коли «часова концесія» М. Орла-Степняка закінчилася, польська окупаційна влада, розпочавши шовіністичний похід проти українського національного життя в Галичині, не дала йому дозволу на продовження діяльності театру. Артисти розійшлися по інших провінційних театрах, а сам М. Орел-Степняк вимушений був клопотатися щодо заснування нового театру. Завдяки заходам товариства «Просвіта» влітку 1922 року у Львові виникає «Трупа артиста-режисера Миколи Орла-Степняка», основним складом якої стали актори переважно Київського театру М. Садовського й Українського державного театру в Кам'янці-Подільському, що опинилися в Галичині внаслідок

московсько-більшовицької окупації України. Трупа мала свій струнний оркестр і хор. Театральні критики назвали цю трупу «Зразковим людювим театром».

Протягом серпня-вересня 1922 року мандрівний театр М. Орла-Степняка влаштував вистави по містах і містечках галицьких теренів. У жовтні 1922 р. театр завітав до Станіслава і 17 жовтня розпочав гастролі з участю відомої артистки в трупах М. Садовського, П. Саксаганського, І. Карпенка-Карого і Національного театру в Києві – Ганни Борисоглібської.

У Станіславі театр М. Орла-Степняка показав вистави: «Хмара» Суходольського, «Безталанна» І. Тобілевича, «Казка старого млина» С. Черкасенка, «Ой, не ходи, Грицю, та на вечерніцю» М. Старицького.

Побувала трупа М. Орла-Степняка з виставами і в Коломиї. 15 грудня 1922 р. струнний оркестр його театру грав, зокрема, на концерті «Пластового вечерку» в залі «Щадничої каси», організованому двома коломийськими пластовськими полками – 19-им чоловічим і 13-им жіночим.

АРТИСТИ, РОЛІ І ГАСТРОЛІ

Однак в умовах окупації та матеріально-фінансової скрути і ця трупа М. Орла-Степняка припинила своє існування. Актори розбрелися по різних театральних трупах Галичини, Буковини і Закарпаття. Із залишків колишньої трупи М. Орла-Степняк комплектує нову театральну «дружину» з «осідком» у Дрогобичі. Вона виступала на теренах краю впродовж 1923–1924 рр. В ній виділялося майстерною грою подружжя артистів-наддніпрянців Григорій Березовський та його дружина Марфа Авсюкевич – актори Драматичного театру ім. І. Франка у Перемишлі (1921–1922), згодом – Ужгородського руського театру товариства «Просвіта».

На жаль, і цей театральний колектив М. Орла-Степняка припинив свою діяльність. Однак після довгих наполегливих клопотань М. Орел-Степняк отримує нову «концесію ведення театру» і восени 1924 р. засновує новий театр з «осідком» у Станіславі. До трупи, яка комплектувалася за попередніми демократичними принципами, зголосилися залітні артистичні сили. До нового театру перейшли: з Львівської «Української Бесіди» – Г. Мінченко-Сіятовський, О. Шимко, Ю. Шафарчук, Ольга Білинська; з театру М. Садовського – Віктор і Марія Дольні; від театру Старицького і Саксаганського – М. Никольська, В. Никольський, Тамара Сторожук.

Як зазначала 21 жовтня 1926 р. газета «Діло», репертуар театру М. Орла-Степняка був насичений творами українських і світових драматургів, а тому «громадянство без різниці національностей з захопленням ходить на вистави». Театр гастро-

лював не лише по містах і селах Галичини, а й Волині, де якийсь час побутував у Луцьку. Життєві обставини, матеріальна скрута, підступи недоброзичливців та утиски польської окупаційної влади призвели до того, що М. Орел-Степняк вимушений був відійти від театральної діяльності. І до вересня 1939 року він працював у Станіславській центральній Повітовоїм союзом кооператив. Подальша його доля невідома.

У переліку акторів театру М. Орла-Степняка кількох його формувань звернемо увагу на деякі особистості, які спричинили до розквіту українського театрального мистецтва в Галичині. А серед них – Леся (Олександра) Кривицька (1899, Чигирин – 1983, Львів). В 1928–1933 рр. вона працювала у відродженому Українському народному театрі ім. І. Тобілевича, згодом – у театрах «Заграва», ім. І. Котляревського (Коломия), а пізніше – у Львівському українському драматичному театрі ім. М. Заньковецької. З 1954 р. – народна артистка України. З найбільш яскравих її провідних ролей в українському класичному побутовому і європейському репертуарі – Ольга («Три сестри» А. Чехова), Ярова («Любов Ярова» Треньова), Анна («Украдене щастя» І. Франка), Предслава («Сон князя Святослава» І. Франка).

Серед них – і Ганна Борисоглібська (справжнє прізвище – Сидоренко-Свидерська) – видатна артистка, талановита виконавиця ролей старих жінок у побутових українських п'єсах. Народилася 1869 р. у шляхетній українській родині. Закінчила 1885 р. з відзнакою Харківську зразкову школу Благородного товариства і все своє життя присвятила українському театральному мистецтву. У складі театру М. Орла-Степняка виступала в Станіславі й Коломиї. 8 квітня 1925 р. на запрошення Українського театру ім. І. Франка, загітована так званою «українізацією», виїхала на радянську Україну. Померла у Києві 26 вересня 1939 р.

Серед них – і Григорій Мінченко-Сіятовський (1876, Полтавщина – 1955, м. Станіслав, нині – Івано-Франківськ). Актор побутового плану. Театральний діяч. Публіцист. З аматорської сцени у 1900-их роках перейшов до театру «Української Бесіди» (Львів). Згодом в Українському Придніпрянському театрі О. Міткевичевої (Міткевич), 1924–1926 рр. – в театрі Миколи Орла-Степняка. Багато спричинив до відродження у Станіславі (1927) Українського народного театру ім. І. Тобілевича, де співпрацював з Володимиром Блавацьким, Миколою Бенцалем та іншими талановитими театральними митцями. У 30–40-ві роки працював в інших станіславських театрах. Пропагував театральне мистецтво у школах. Він – автор спогадів «Дещо про аматорський театр. Дописи. По Україні. По світу. Дешева томасина. Посмертні згадки», опублікованих у жовтневих числах літературно-просвітницького тижневика «Письмо з Просвіти».

Володимир МОРОЗЮК
(Далі буде)

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА
Червень

Червень – рум'янець року.
У червні весело жити: квіти цвітуть,
солов'ї співають.
У червні люди раді літу, як бджоли цвіту.

У червні народився Богдан Хмельницький (1595–1657), гетьман України, державний діяч і полководець.

1 ЧЕРВНЯ

Міжнародний день захисту дітей.

3 ЧЕРВНЯ

Народився Євген Петрушевич (1863–1940), президент ЗУНР.

5 ЧЕРВНЯ

Всесвітній день охорони навколишнього середовища.

80 років від дня народження Юліана Радевича, діяча «Просвіти» Снятинщини.

6 ЧЕРВНЯ

День журналіста.

130 років від дня народження Володимира Островського (1881–1956), українського письменника, журналіста, педагога, редактора українських часописів. З 1945 року жив і працював у Станіславі (тепер – Івано-Франківськ). Там і похований.

85 років від дня народження Ірини Сеєнчук (1926–2009), поетеси, члена ОУН та УГР. В 60-их роках ХХ ст. працювала медсестрою в Івано-Франківську.

80 років від дня народження Вікторії Волощук, майстра художньої кераміки, уродженки м. Косів.

9 ЧЕРВНЯ

150 років від дня народження Євгена Озаркевича (1861–1919), фундатора української медичної науки в Галичині, члена «Просвіти», уродженця с. Белелуя Снятинського р-ну.

115 років від дня народження Володимира Огоновського (1896–1970), українського вченого, журналіста, кандидата економічних наук.

90 років від дня народження Володимира Манюха (1921–1987), лікаря-хірурга та ендокринолога, активного діяча ОУН, уродженця с. Яблунів Галицького району.

70 років від дня народження Марії Бочко, майстрині декоративного ткацтва, уродженки м. Косів.

12 ЧЕРВНЯ

Зіслання Святого Духа. Зелені свята.

70 років від дня народження Михайла Бориса, журналіста, автора книг «Невільниця Софія», «Сяйво ясної гори», «Вірність клятві», уродженця с. Гошів Долинського р-ну.

15 ЧЕРВНЯ

70 років від дня народження Івана Миколайчука (1941–1987), кіноактора, сценариста і режисера, заслуженого артиста України (1968).

16 ЧЕРВНЯ

120 років від дня народження Євгена Коновальця (1891–1938), громадсько-політичного і військового діяча, полковника армії УНР, організатора УВО та ОУН.

105 років від дня народження Зиновія Книша (1906–1999), політичного діяча, публіциста, автора книг «Дух, що тіло рве до бою...», «Напад на пошту в Трускавці» (1931), «Становлення ОУН», уродженця м. Коломиї.

65 років від дня народження Василя Веєрика, інженера, доктора технічних наук, професора, проректора Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

60 років від дня народження Івана Калущького, доктора сільськогосподарських наук, професора, завідувача кафедри лісівництва Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка.

20 ЧЕРВНЯ

105 років від дня народження Юліана Геника-Березовського (1906–1952), видатного вченого-мовознавця, просвітнього діяча, декламатора, уродженця с. Люча Косівського р-ну.

22 ЧЕРВНЯ

70 років початку Великої Вітчизняної війни. День скорботи і вшанування жертв війни в Україні.

25 ЧЕРВНЯ

125 років від дня народження Івана Крип'якевича (1886–1967), видатного українського історика, дійсного члена НТШ, академіка АН УРСР, який свого часу вчителював у Рогатинській українській гімназії.

70 років тому у Жаб'ї більшовики замордували Онуфрія Манчука (1899–1941), сивоного стрільця, члена «Просвіти», письменника.

26 ЧЕРВНЯ

День молоді.

Міжнародний день боротьби зі зловживанням наркотиками і їх незаконним обігом.

28 ЧЕРВНЯ

15 років з часу ухвалення Конституції України.

30 ЧЕРВНЯ

70 років з часу проголошення в будинку «Просвіти» у Львові Акту відновлення Української Держави.

Підготував Петро АРСЕНИЧ